

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instyutaska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

На № 01.07/738 від 26.11.2023

Асоціація українських банків

Про визначення статусу політично значущих осіб

Національний банк України (далі – Національний банк) розглянув листа Асоціації українських банків від 26.11.2023 № 01.07/738 щодо визначення статусу політично значущих осіб та на поставлені запитання повідомляє таке.

1. Чи відносяться до політично значущих осіб ліквідатори та/або виконуючі обов'язки керівників адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків?

Відповідно до абзацу двадцять першого пункту 37 частини першої статті 1 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню доходів), одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ) керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків, належать до національних публічних діячів. Водночас у цьому переліку немає посади виконуючого обов'язки керівника адміністративного, управлінського чи наглядового органу зазначених державних підприємств.

Отже, на думку Національного банку, виконання фізичною особою обов'язків керівника адміністративного, управлінського чи наглядового органу державного та казенного підприємства, господарського товариства, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків, не є підставою для віднесення такої фізичної особи до категорії національних публічних діячів у розумінні Закону про ПВК/ФТ, якщо в подальшому цю фізичну особу не було призначено на посаду керівника відповідного органу державного підприємства/господарського товариства.

Згідно з частиною першою статті 6 Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) щодо боржника – юридичної особи застосовуються

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/17177

від 06.03.2025 14:23

такі судові процедури: розпорядження майном боржника; санація боржника; ліквідація банкрута. Нормами Кодексу визначено, що керуючим зазначеними вище процедурами є арбітражний керуючий.

Відповідно до частини першої статті 10 Кодексу арбітражний керуючий є суб'єктом незалежної професійної діяльності.

Особливості банкрутства державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, визначаються статтею 96 Кодексу.

Відповідно до частини другої статті 96 Кодексу Кабінет Міністрів України вживає заходів для запобігання банкрутству державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, визначає оптимальні шляхи відновлення їх платоспроможності та координує дії відповідних органів виконавчої влади.

Так, органи виконавчої влади приймають рішення щодо: доцільності надання державної підтримки неплатоспроможним підприємствам; розроблення заходів, спрямованих на забезпечення захисту інтересів держави і вибір оптимальних шляхів реструктуризації та погашення боргових зобов'язань; проведення аналізу фінансового стану боржника, його санації та погодження плану санації; доцільності виключення відповідних суб'єктів господарювання з переліку підприємств, що є об'єктами права державної власності, які не підлягають приватизації, та застосування до них процедури санації чи ліквідації (частина третя статті 96 Кодексу).

У частині четвертій статті 96 Кодексу встановлено, що державні підприємства та господарські товариства, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, подають на розгляд кредиторів план санації, погоджений з органом (суб'єктом), уповноваженим управляти державним майном. Під час процедури санації державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, їх нерухоме майно може бути відчужене лише у випадках, передбачених планом санації (частина одинадцята статті 96 Кодексу).

Водночас відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою боржника не є підставою для припинення повноважень органу, уповноваженого управляти майном боржника, щодо управління відповідним об'єктом державної власності (частина шоста статті 96 Кодексу).

Відповідно до частини сьомої статті 96 Кодексу, якщо боржник є державним підприємством або господарським товариством, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, господарський суд залучає до участі у справі про банкрутство представників органу, уповноваженого управляти державним майном, з повідомленням про відкриття провадження у справі про банкрутство такого підприємства.

Відповідно до пунктів 33 та 34 частини першої статті 6 Закону України "Про управління об'єктами державної власності" уповноважені органи

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/17177

від 06.03.2025 14:23

управління (міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи) відповідно до покладених на них завдань: погоджують з Фондом державного майна України плани реструктуризації та санації об'єктів державної власності в разі створення за їх участю нових суб'єктів господарювання; здійснюють визначені законодавством повноваження під час провадження справ про банкрутство державних підприємств та господарських організацій з корпоративними правами держави, що перебувають у їх управлінні.

Отже, арбітражні керуючі під час реалізації своїх повноважень щодо банкрутства державних підприємств мають обмежені функції щодо управління державним майном.

З урахуванням вищевикладеного вважаємо, що підстав для віднесення арбітражних керуючих до національних публічних діячів у розумінні абзацу двадцять першого пункту 37 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ не вбачається.

2. Законом про ПВК/ФТ та Положенням про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (далі – Положення № 107), передбачено, що у разі припинення виконання клієнтом – політично значущою особою (далі – РЕР) визначених публічних функцій (минуло більше дванадцяти місяців) Установа припиняє вживати щодо такого клієнта заходи, визначені пунктами 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ (за результатами певного аналізу).

Чи зобов'язана установа під час укладення кожного нового договору з клієнтом, який є РЕР, на короткотермінові фінансові послуги (якщо за попереднім договором ділові відносини з клієнтом припинені) повторно документувати прийняте рішення щодо припинення вжиття до клієнта-РЕР заходів, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, та доводити його до відома керівника Установи?

Чи буде достатньо зазначити у внутрішніх документах установи з питань протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму (далі – ПВК/ФТ), що рішення про припинення вжиття заходів, визначених пунктами 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, є дійсним до настання строку проведення актуалізації даних клієнта та/або виявлення під час моніторингу ділових відносин з клієнтом індикаторів підозрілості фінансових операцій/критеріїв ризику ПВК/ФТ?

Відповідно до пункту 5¹ додатка 8 до Положення № 107 установа не вживає (припиняє вживати) заходів, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, стосовно політично значущої особи, членів її сім'ї та пов'язаних з нею осіб у разі дотримання умов, визначених в абзацах п'ятнадцятому, шістнадцятому частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/17177

від 06.03.2025 14:23

Установа для прийняття рішення щодо припинення вжиття заходів, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, щодо політично значущої особи, членів її сім'ї та осіб, пов'язаних з нею, здійснює аналіз фінансових операцій політично значущої особи, членів її сім'ї та осіб, пов'язаних з нею, з дня припинення виконання політично значущою особою визначених публічних функцій у порядку, визначеному у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ.

Зазначений порядок принаймні має містити:

- 1) строки проведення аналізу фінансових операцій;
- 2) порядок оцінки ризику фінансових операцій, що проводилися політично значущою особою, членами її сім'ї та особами, пов'язаними з нею;
- 3) порядок виявлення ознак, що ділові відносини з політично значущою особою містять ризики, властиві політично значущим особам;
- 4) порядок виявлення ознак, що ділові відносини з членами сім'ї політично значущої особи та особами, пов'язаними з нею, становлять ризики.

Установа за результатами такого аналізу документує прийняте рішення та доводить його до відома керівника установи або уповноваженої ним особи.

Таким чином, прийняття рішення щодо припинення вжиття заходів щодо РЕР, визначених у пунктах 2–4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ, ґрунтується на аналізі фінансових операцій РЕР та оцінці його ризику.

Разом з тим, на думку Національного банку, установа в разі встановлення ділових відносин з РЕР, який припинив виконувати визначні публічні функції понад 12 місяців тому, приймає додаткове рішення щодо припинення вжиття заходів стосовно РЕР, якщо дотримані умови, визначені в абзацах п'ятнадцятому, шістнадцятому частини чотирнадцятої статті 11 Закону про ПВК/ФТ. Відповідне рішення має бути належним чином задокументоване та доведене до відома керівника установи/уповноваженої ним особи.

3. Відповідно до Закону України “Про державну службу” в редакції до 11.11.2017 керівники районних державних адміністрацій належали до посад державної служби категорія “А”. Після 11.11.2017 відповідно до цього Закону такі особи не відносяться до посад державної служби категорія “А”, але в деклараціях таких осіб за 2016 рік все-таки зазначено, що їх посада належить до цієї категорії. Як діяти в такому випадку:

вважати, що клієнт все-таки мав зазначену категорію та, відповідно, визначати таких клієнтів як РЕР;

вважати, що клієнт згідно із Законом України “Про державну службу” (який діяв після 11.11.2017 і на момент введення в дію Закону про ПВК/ФТ) не мав би належати до посади державної служби категорії “А” і, відповідно, не визначати таких клієнтів як РЕР.

Належність клієнта до категорії РЕР визначається згідно з переліком визначених публічних функцій, які виконує або виконувала фізична особа, що визначені в Законі про ПВК/ФТ. Якщо згідно з чинними нормами Закону

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/17177

від 06.03.2025 14:23

України “Про державну службу” конкретна посада не належить до категорії “А” (у тому числі в разі виключення посади з цієї категорії державної служби), то особа, яка займала або займає таку посаду, не належить до РЕР за ознакою “державний службовець категорії “А””.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Заступник Голови

Дмитро ОЛІЙНИК

Белікова Світлана
(044)2301895

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до:16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

25-0009/17177

від 06.03.2025 14:23